

(Ali čovjek nije samo prirodno biće, nego je ljudsko prirodno biće, tj. biće koje postoji samo za sebe, stoga rodno biće koje se kao takvo mora potvrditi i manifestirati u svom bitku i u svom znanju. Čovjekovi predmeti nisu, dakle, prirodni predmeti onakvi kakvi su neposredno dati, a ni čovjekovo osjetilo kakvo je ono neposredno, predmetno, nije čovjekova osjetilnost, čovjekova predmetnost. Priroda ni objektivno ni subjektivno nije neposredno adekvatno data čovjekovu biću.) A kako sve prirodno mora nastati, tako i čovjek ima svoj akt nastajanja, historiju, koju je on, međutim, svijestan i koji je stoga akt nastajanja koji se ako akt nastajanja svjesno ukida. Historija je prava prirodna historija čovjeka. (Na to se treba vratiti.)

Treće, budući da je to postavljanje same predmetnosti samo privid, akt koji protivreči suštini čiste djelatnosti, ono se mora opet ukinuti, predmetnost mora biti negirana.

ad 3, 4, 5, 6. - 3. To ospoljenje svijesti nema samo negativno, nego i pozitivno značenje i

4. to pozitivno značenje ne postoji samo za nas ili po sebi, nego za nju, za samu svijest.

5. Na taj način negativni element predmeta, ili njegovo ukidanje samoga sebe, ima za nju pozitivno značenje, ili ona zna tu ništavnost njegovu tako što samu sebe ospoljuje, jer u tom ospoljenju ona zna sebe kao predmet, ili predmet kao sebe samu, zbog nerazdvojnog jedinstva bitka za sebe.

6. S druge strane, ovdje se istovremeno nalazi taj drugi momenat, da je ona to ospoljenje i predmetnost isto tako ukinula i vratila u sebe, da postoji, dakle, kod sebe u svom drugobitku kao takvom.

Već smo vidjeli da prisvajanje otudjenog predmetnog bića ili ukidanje predmetnosti pod odredjenjem otudjenja - koje mora ići od indiferetne tudjosti do zbiljskog neprijateljskog otudjenja - ima za Hegela istovremeno, ili čak uglavnom, značenje ukidanja predmetnosti, jer ono što je za samosvijest odbojno u otudjenju nije odredjeni karakter predmeta, nego njegov predmetni karakter. Stoga je predmet nešto negativno, nešto što ukida sama sebe, ništavnost. Ta njegova ništavnost nema za svijest samo negativno nego i pozitivno značenje, jer je upravo ta ništavnost predmeta samopotvrđivanje nepredmetnosti, apstrakcije, njega samog. Stoga za samu svijest ništavnost predmeta ima pozitivno